Otázka: Právní odvětví a právní ochrana

Předmět: Společenské vědy, Právo

Přidal(a): Hrusinska

Právní odvětví

- Právní odvětví je autonomní část právního řádu. Ten se sice především skládá ze všech platných právních norem, lze ho ale teoreticky rozdělit i na větší celky, přičemž základním dělením, pocházejícím již z dob římského práva, je dělení na **právo veřejné (ius publicum)** rá jsou s větší či menší mírou přesnosti zařaditelná právě buď do práva soukromého nebo veřejného. Stejně tak je lze odlišovat jako odvětví **práva hmotného** nebo **procesního**.
- **Soukromé právo:** Občanské právo**,** Rodinné právo**,** Autorské právo**,** Obchodní právo**,** Pracovní právo**,** Mezinárodní právo soukromé
- **Veřejné právo:** Ústavní právo**,** Správní právo**,** Trestní právo (hmotné a procesní)**,** Právo sociálního zabezpečení**,** Finanční právo**,** Občanské právo procesní**,** Mezinárodní právo veřejné**,** Právo Evropské unie**,** Právo životního prostředí
- U téměř každého právního odvětví hraje nejdůležitější úlohu základní právní předpis, tzv. kodex, např. **u práva občanského** to je **občanský zákoník**, u **práva trestního hmotného trestní zákoník** apod. Žádné však není tvořeno jen jedním právním předpisem, např. právo správní obsahuje velmi mnoho zákonů, a ještě více podzákonných předpisů (vyhlášek a nařízení).

Soukromé právo

Občanské právo

- upravuje vzájemné vztahy mezi občany navzájem, mezi fyzickými a právnickými osobami a mezi nimi a státem
- osobnostní práva- (Nezcizitelná, nemajetková) -právo na svobodu, soukromí, autorství,..
- vlastnické právo-právo něco držet, užívat a nakládat
- dědické právo-regulace přechodu zejména majetkových práv na druhou osobu (dědická smlouva nebo závěť)

Rodinné právo

- Odvětví soukromého práva, jehož pramenem je občanský zákoník
- Upravuje povinnosti a práva osob, které vystupují v různých rolích v rodině
- **Předmět:** vznik a zánik manželství, vztah mezi manžely, rodiči a dětmi, nebo dětmi a dalšími osobami, které nahrazují rodiče
- **Zabývá se:** manželstvím a registrovaným partnerstvím, manželským majetkovým právem, příbuzenstvím a švagrovstvím, jinými formami péče o děti, výživným

Pracovní právo a **právo soukromé (ius privatum)**. V současnosti se však právo dělí především na konkrétní právní odvětví, kde:

- Soubor právních norem, které upravují právní vztah mezi zaměstnanci a zaměstnavateli při výkonu práce a právní vztahy, které s výkonem práce souvisejí
- Každý občan se může svobodně rozhodnout, jak bude pracovat (podnikání, pracovní nebo služební poměr, nezaměstnanost, ucházení se o pozici pomocí úřadu práce)
- Závislá práce – pracuji pod někým, nebo nad někým (zaměstnavatel vs. zaměstnanec) – je povolena od 15 let
- Pracovní poměr vzniká pracovní smlouvou (obsahuje důležité informace o práci- místo, druh a začátek výkonu.. Smlouva zaniká – po uplynutí času, výpovědí, vzájemnou dohodou, úmrtím
- **DPP** – dohoda o pracovním poměru vs. **DPČ** – Dohoda o pracovní činnost

Veřejné právo

Správní právo

- regulace působnosti výkonné moci ve státě
- stavební zákon, petiční zákon, zákon o státní kontrole atd.
- Účastník správního řízení- každý o jehož právech se rozhoduje, každý kdo právo vytváří, mění a ruší.. žadatel
- **Fáze řízení** – žádost.. shromáždění podkladů.. předvolání požadovaných osob.. vydání rozhodnutí.. při odvolání se zajistí opravné šetření.. Popřípadě se začne řízení vykonávací (exekuce)
- **Prakticky** – při překročení rychlosti mě zastaví policie a začne semnou sepisovat správu (tento proces se nazývá správní řízení)
- Předmětem správního řízení je přestupek

Trestní právo

- souhrn právních norem, které chrání společnost, stát a občany před nežádoucím jednáním, vymezuje trestné činy a tresty, předchází trestné činnosti
- Pro cizince a občany je jiné
- Pramenem je trestní zákoník a trestní řád
- trestný čin-protiprávní čin, který trestní zákoník označuje za trestný…
- **Dělení trestních činů – zločiny**-(odnětí svobody nejméně na 10 let) a přečiny (do 5 let)
- **Trestní odpovědnost-** následek za spáchání trestného činu (v některých případech se vylučuje protiprávnost: obrana, krajní nouze,..)
- **Míra zavinění** – úmysl (přímý X nepřímý), nedbalost (vědomá X nevědomá) • Odpuštění trestu: Milost X amnestie
- **Trest:** odnětí svobody X alternativní tresty (např. domácí vězení, veřejně prospěšné práce, propadnutí majetku, zákaz činnosti), podmíněný X nepodmíněný

Právní ochrana

- Právní ochrana je zajišťována jak orgány veřejné moci, které mohou být součástí moci soudní i moci výkonné, tak soukromoprávními subjekty.
- Společnost si za účelem obrany proti porušování právních norem vytváří orgány právní ochrany.
- Ty proti narušitelům pořádku zakročují, provinilce postihují a zjednávají spravedlnost.
- **Orgány právní ochrany:** policie, státní zastupitelství a soudy (v některých případech

(například znečištění veřejného prostranství) mohou zakročovat i obecní úřady, krajské úřady a jiné orgány státní správy)
- Zároveň ale platí, že každý je ochránce svých práv, a proto záleží i na něm, zda bude právní ochrana realizována **(advokátní služby, exekutor, notář)**

Soudy

Podle povahy věci rozlišujeme 4 základní typy soudů:

- **civilní** (občanskoprávní vztahy – např. rozvod manželství)
- **trestní** (rozhodují o vině a uložení trestu pachatelům trestných činů – např. loupež, vražda, podvod…)
- **správní** (přezkoumávají rozhodnutí správních orgánů)
- **ústavní** (rozhodují o dodržování ústavy a ústavnosti právních předpisů)

Principy fungování soudnictví: *Základní princip = spravedlivý proces*

Tomuto principu jsou podřazeny:

- nezávislost a nestrannost soudů a soudců
- princip zákonného soudu a zákonného soudce
- princip rovnosti kontradiktornosti
- princip veřejnosti
- princip ústnosti a přímosti
- princip hospodárnosti
- princip předvídatelnosti

Policie

- jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor
- zřízený zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- **Úkol** = ochrana bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku a předcházení trestné činnosti podřízena Ministerstvu vnitra

Státní zastupitelství

- soustava úřadů, která se vedle soudů podílí na právní ochraně
- zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení

Soustava úřadů státního zastupitelství:

- nejvyšší státní zastupitelství
- vrchní státní zastupitelství
- krajské státní zastupitelství
- okresní státní zastupitelství
- sídla a obvody úřadů státního zastupitelství se shodují se sídly a obvody soudů.

Advokáti

- soukromé osoby poskytující za úplatu právní služby

Exekutoři

- zajišťují nucený výkon soudního rozhodnutí

Notáři

- sepisují veřejné listiny o právních jednáních, osvědčování právně významných skutečností a prohlašování, legalizace; vedle toho poskytují běžnou právní pomoc.